

На порозі великої ілюзії

Ольга КРАСОВСЬКА,
Микола БІЛОКОПИТОВ (фото)

Четверта виставка-ярмарок FINE ART UKRAINE у Мистецькому Арсеналі, ніби лінза часу, вивільнила з тенет пам'яті соціокультурний контекст двадцятип'ятирічної давнини.

1988-й. Творці експозиції за допомогою артефактів змушують нас запитати себе: а що я робив у 1988-му? Де був? Чим дихав? Чи знав особисто теперішніх зірок арт-сцени? Якщо знав, то якими? Що змінилося в них, у мені? Що сталося зі світом?

Новий FINE ART UKRAINE зі своїм надзавданням упорався: занури в відвідувачів у кінець 1980-х. Саме тоді до фондів Спілки художників придбали велику партію творів образотворчого мистецтва. Дирекція виставок НСХУ витягла зі своїх гуртовень дивовижний зріз творчості, що залпом вибухнула на переході від минулого до майбутнього. Живопис, графіка, скульптура пульсують експериментаторським завзяттям, передчуттям чогось іншого, кращого. Прізвища авторів до болю знайомі. Деякі художники – маститі вже тоді. Деякі, маститі нині, – тоді ще на старті. Колись їхні чисті поривання підкоригуються комерційністю і забронзовілістю (а куди без них?...). Та це станеться чи не за 20 років...

Серед дійових осіб цього проекту – Тетяна Яблонська, Євген Волобуєв, Ольга Отрощенко, Валерій Ласкаржевський, Костянтин Реунов, Віктор Рижих, Олег Животков, Галина Неледва, Тіберій Сільваші, Олександр Ройтбурд. У роботах, народжених у 1987–1988 роках, відчутна драматургія приватного життя цього унікального кола особистостей. До речі, саме Ройтбурд, піднімаючи на вернісажі келих шампанського, зауважив, що настав час відсвяткувати срібний ювілей останньої закупки мистецтва державою.

...Хочеш не хочеш, напрошується банальний пасаж: жити в епоху перемін – злочасття. І злочасття вже навіть тому, що прийдешнє завжди гірше за власні ідилічні очікування оманливої переломної доби. Переміни, такі жадані для суспільства, сталися. Водночас не змусили на себе довго чекати й відповідні втрати...

Атмосферу квартирних виставок відновлює галерея сучасного мистецтва NT-Art Gallery. Проект «Бєбєля, 19. Квартирні виставки» полонить теплом, що зігрівало одеських митців у 1970-ті. У квартирі за означеною адресою мешкав музикант Володимир Асрієв. Стіни власного житла він надавав для виставок друзям-художникам, твори яких в офіційних залах не демонструвалися через цензурні табу. Тепер, здається, табу немає. Свобода!..

А ось іще одна нонконформістська спільнота тих часів: Львівський клуб українських митців (його емблема, що колись служила закладкою і вже стала раритетом, досі зберігаю між книжковими сторінками. – Авт.). Свого часу для тих, хто відчував себе часткою львівського культурного процесу, аббревіатура КУМ звучала як сигнал сталевих дзвонів. У Києві «кумівці» показують еволюцію творчості від днів становлення клубу й донині.

Погляд тішать добірки «Несоціалістичний реалізм» Івана Ілька, «Маленька, біла...» Аліни Бачуриної, «Експансія кольору» Петра Лебединця, «Траєкторія» – 12-об'єктна інтерактивна живописна колекція... Із ними по своєму сперечаються творіння італійця Антоніо Менегетті. Їх підтримують полотна учителів-патріархів українського мистецтва – Миколи Стороженка, Феодосія Гуменюка, Олексія Міщенка, Віри Баринової-Кулеби.

Ретропогляд на чверть століття назад – випробування для тих, хто вважає 1988-й одним із найкращих років свого життя, а також – привід зі світлою ностальгією вдивлятися в наступну туманну перспективу.

Приємне переживання наостанок – роботи для арсенального проекту «Школа фотографій Віктора Марущенка». А ще – збільшені любительські знімки, «іконостас» із облич людей мистецтва (відомих, але ще молодих), відвойованих стареньким «ФЕДОМ» у тодішньої реальності. В якій не було мобілок, Інтернету, соцмереж. У якій люди більше співчували, любили мистецтво та одне одного. Чи, може, це лише тепер так здається?..

